

A magyar lakosság belföldi utazásai

Készítette: a Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatóságának megbízásából a M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság

A Magyar Turizmus Rt. megbízásából a M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság 2003 októberében a magyar lakosság utazási szokásait feltáró kutatást végzett 1000 fős, a 18 év feletti lakosságra, megyére, településméretre, nemre és korra országosan reprezentatív mintán. A kutatás az adatfelvételt megelőző 12 hónap kirándulásait, éjszakázással járó utazásait és a háztartás számára legfontosabb utazást, az úgynevezett főutazást vizsgálta meg részletesen. Mivel az utazások, kirándulások jellemzően több családtagot is érintenek, a háztartás utazási szokásai kerültek vizsgálatra.

A kutatás a következő kérdéskörökre terjedt ki:

- jellemző kirándulási szokások (desztináció, időpont, motiváció) – olyan útra vonatkozóan, amelynek során a háztartás valamelyik tagja egy napnál rövidebb ideig volt egy másik településen és az út motivációja nem munkavégzés vagy tanulás,
- jellemző utazási szokások (desztináció, időpont/időtartam, motiváció, költségek) – olyan utazás esetében, amelynek során a háztartás valamelyik tagja legalább egy éjszakát távol töltött lakóhelyétől és az utazás célja nem munkavégzés volt, valamint amely nem tartott egy évnél tovább,
- az utazási költségek változása az előző 12 hónaphoz képest,
- a vizsgált 12 hónap főutazása (az előbbi utak között a háztartás számára legfontosabb utazás) esetében: a desztináció, a célterület kiválasztásának okai, a főutazás során végzett tevékenységek, az út időpontja, időtartama, az együtt utazók száma, a főutazás jellege, az igénybe vett közlekedési eszközök, az igénybe vett szálláshely típusa, az igénybe vett ellátás jellege, az utazás megszervezése, az utazási irodák szerepe az utazás szervezésében, az utazás költségei, turisztikai információk gyűjtése, információforrások,
- a főutazás költségeinek változása az előző 12 hónaphoz képest,
- a következő 12 hónapra tervezett utazások.

A kutatás a belföldi és a külföldi utakra is kiterjedt. Jelen cikkünkben a belföldi utazásokkal kapcsolatos tapasztalatokat ismertetjük.

A belföldi kirándulások jellemzői

A vizsgált időszakban, 2002. október eleje és 2003. szeptember vége között a megkérdezett háztartások 66%-ában fordult elő kirándulás, vagyis olyan út, amelynek során a háztartás valamelyik tagja egy napnál rövidebb ideig volt egy másik településen és az út motivációja nem munkavégzés vagy tanulás. A kirándulások döntő többsége, 96,3%-a belföldi volt, azaz a megkérdezettek háztartásainak 64%-a vett részt belföldi kiránduláson.

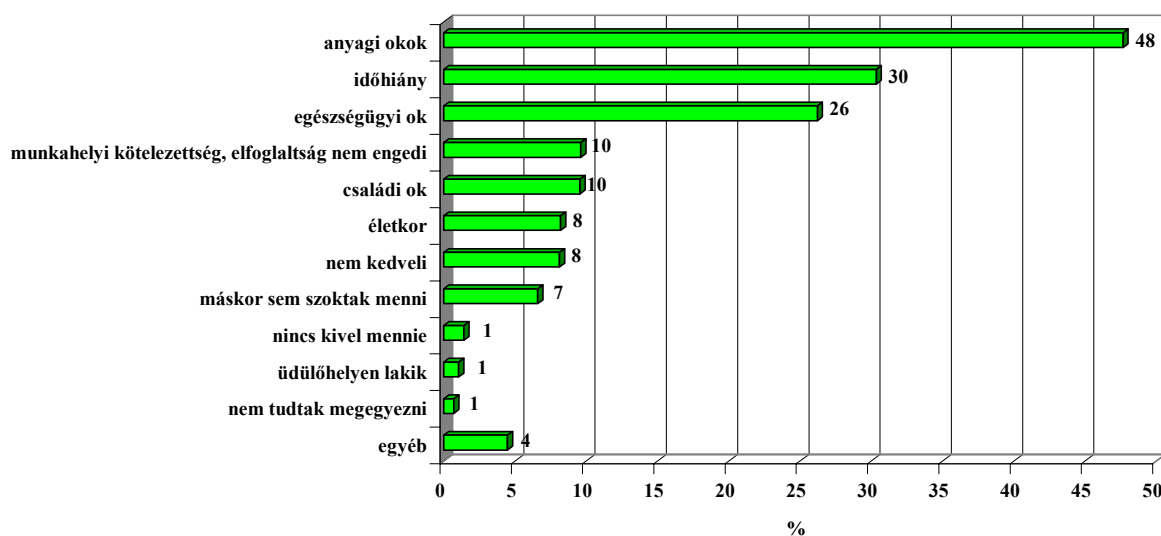
Az átlagosnál magasabb arányban kirándultak belföldön

- azoknak a háztartásoknak a tagjai, ahol három vagy több fő él együtt (69%),
- ahol az aktív keresők száma kettő (76%),
- a kisgyermeket nevelő családok (70%),
- a legalább érettségizett válaszadók családtagjai (77%),
- a nagyvárosokban élők (73%),
- az Észak-Magyarország (80%) és a Nyugat-Dunántúl (74%) gazdasági régiókban élők.

Minél fiatalabb volt a válaszadó, annál valószínűbb, hogy a háztartásban az elmúlt 12 hónapban előfordult belföldi kirándulás. A kirándulás valószínűsége a településmérettel nő. Minél jobb anyagi körülmények között él egy háztartás, annál valószínűbb, hogy részt vett kiránduláson.

Azokat, akiknek a háztartásában nem fordult elő kirándulás, megkérdeztük, miért nem vettek részt kiránduláson. A legfontosabb indoknak az anyagiak hiánya bizonyult, a válaszadók 48%-a említette (1. ábra). Ezt az időhiány és az egészségügyi okok követték. (Egy válaszadó több indokot is megjelölhetett.)

A kirándulás elmaradásának indokai

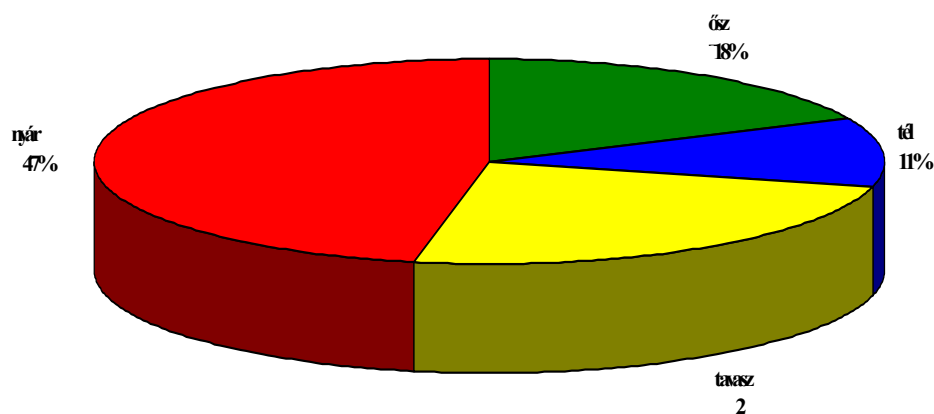
N=343

Azok a háztartások, ahol előfordult belföldi kirándulás, átlagosan 7 alkalommal kirándultak a vizsgált 12 hónapban. Az 1000 fős mintában összesen 4750 belföldi kirándulást regisztráltunk, tehát egy megkérdezett háztartásban átlagosan 4,8 belföldi kirándulás fordult elő.

A kirándulás évszaka szerint vizsgálva a kérdést, azt állapíthatjuk meg, hogy a belföldi kirándulások esetén a nyár szerepe döntő, a kirándulások 47%-át ebben az évszakban tették (2. ábra). Télre a belföldi kirándulások mindössze 11%-a esett.

2. ábra

A kirándulások időpontja

N=659

A belföldi kirándulások fő motivációit tekintve három, szinte egyenrangú célt találunk, melyek mindegyike az utak 15-15%-át jellemzi. Ezek a következők: pihenés, vízparti kikapcsolódás, illetve rokon vagy baráti látogatás (1. táblázat). Az összes többi motiváció aránya az utak kevesebb mint 10%-ára jellemző.

1. táblázat

A kirándulások megoszlása fő motivációjuk szerint (%)

pihenés	15,8	kulturális rendezvényen való részvétel	2,7
rokon vagy baráti látogatás	15,2	kulturális látnivalók megtekintése	2,3
vízparti üdülés	15,1	falusi üdülés	1,9
természeti látnivalók megtekintése	6,9	konferencián, kiállításon való részvétel	1,1
kertészkedés, kerti munka végzése	6,6	helyi étel-ital specialitások megkóstolása	1,1
termálfürdő látogatás, gyógyüdülés	5,8		
városlátogatás	5,6	oktatás, képzés, tanulás, ösztöndíj	1,0
sporteseményen történő részvétel	4,6	egyéb üzleti úton történő részvétel	1,0
sport- és hobby tevékenység végzése	3,6	vallási turizmus, zarándoklat	0,6
hegyvidéki üdülés	3,5	wellness üdülés	0,2
vásárlás	3,2	egyéb	2,1

N=4750

A belföldi utazások jellemzői

A vizsgált időszakban, 2002. október eleje és 2003. szeptember vége között a megkérdezett háztartások 62%-ában fordult elő utazás, azaz olyan utazás, amelynek során a háztartás valamelyik tagja legalább egy éjszakát távol töltött lakóhelyétől és az utazás célja nem munkavégzés volt, valamint amely nem tartott egy évnél tovább. Ezen utazások 89%-a belföldi volt, azaz a megkérdezettek háztartásainak 56%-a tett belföldi utazást.

Az átlagosnál magasabb arányban fordult elő utazás azokban a háztartásokban,

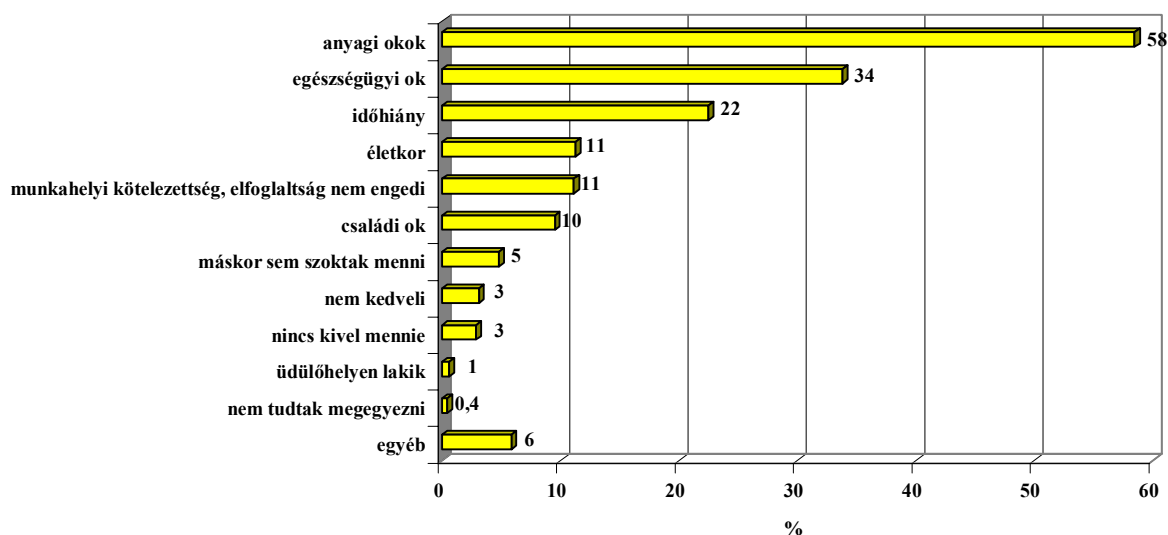
- ahol 3-4 fő él együtt (62%),
- ahol az aktív keresők száma kettő (66%),
- a gyermeket nevelő családokban (64%),

- az érettségizett válaszadók családjában (66%),
- az Észak-Magyarország (66%) és a Közép-Magyarország (64%) gazdasági régiókban élőknel.

Minél fiatalabb volt a válaszadó, annál valószínűbb, hogy a háztartásban az elmúlt 12 hónapban előfordult utazás. Az utazás valószínűsége a településmérettel nő. Minél jobb anyagi körülmények között él egy háztartás, annál valószínűbb, hogy részt vett utazáson. Minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik a megkérdezett, annál valószínűbb, hogy utaztak a háztartásban. A 3. ábra tartalmazza azok indokait, akik a vizsgált időszakban nem vettek részt utazáson.

3. ábra

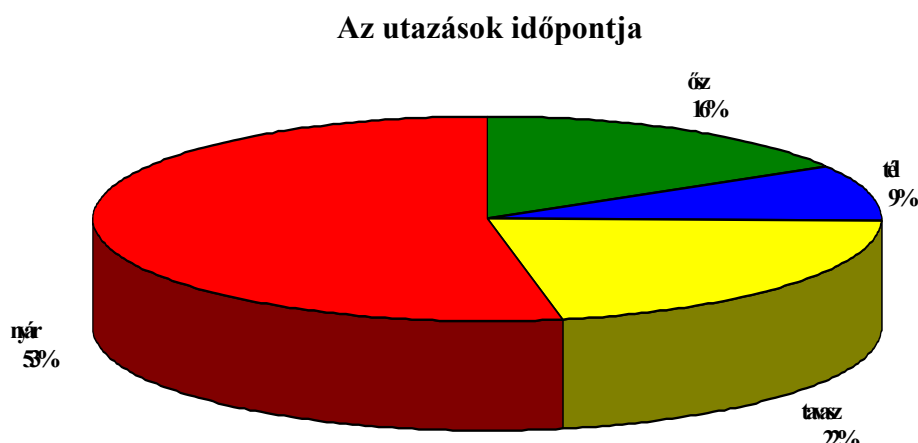
Az utazás elmaradásának indokai

N=377

Azok a háztartások, akik a vizsgált időszakban részt vettek belföldi utazáson átlagosan 5 alkalommal utaztak. Az 1000 fős mintában összesen 2852 belföldi utazást regisztráltunk, egy megkérdezett háztartásban átlagosan 2,9 utazás fordult elő.

A belföldi utazások többsége, 53%-a a nyári időszakra esett (4. ábra). Az utazás szempontjából a második legfontosabb évszagnak a tavasz bizonyult.

N=622

Az utazások fő motivációja tekintetében nincs jelentős különbség a kirándulásokhoz képest, ugyanaz a három motiváció a legfontosabb. E három motiváció együttesen több mint a válaszok 60%-át adja, az egyéb motivációk részaránya alacsony:

- pihenés (26%),
- vízparti üdülés (21%),
- rokonok, barátok meglátogatása (14%).

Az utazások időtartamára vonatkozó információkat az 2. táblázatban foglaltuk össze.

2. táblázat

Az utazások száma és időtartama a vizsgált időszakban

Belföldi utazások száma a mintában	2852 db
Belföldi utazások együttes hossza a mintában	7666 éjszaka
1 belföldi utazás átlagos időtartama	2,7 éjszaka
1 háztartásban a belföldi utazással töltött éjszakák száma	7,7 éjszaka

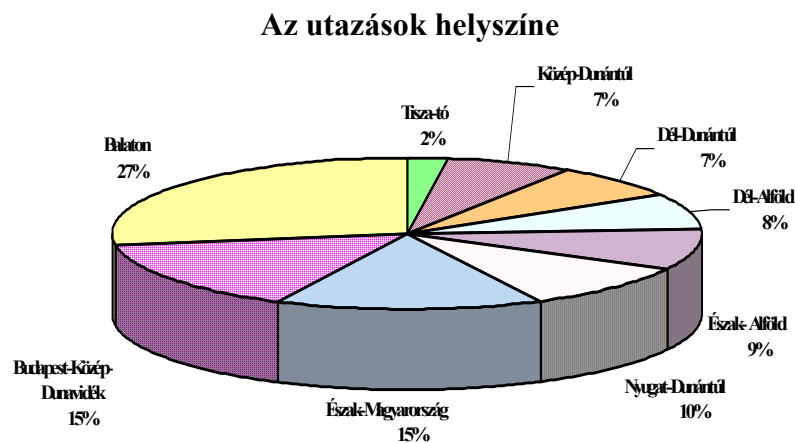
Azok a háztartások, amelyek a vizsgált 12 hónapban részt vettek belföldi utazáson, átlagosan 78.196 forintot költöttek utazásaikra ezen időszakban (3. táblázat). Egy belföldön utazással töltött éjszaka átlagos költsége 5.671 Ft volt az összes résztvevőre számítva. Az adatfelvétel tanúsága szerint egy magyar háztartás (az utazókat és a nem utazókat egyaránt beleszámolva) átlagosan 43.477 forintot költött utazásra.

Az utazások költsége a vizsgált 12 hónapban

Belföldi utazások összes költsége a mintában	43.477.214 Ft
1 belföldi utazás átlagos költsége az összes résztvevőre	15.244 Ft
1 belföldön utazó háztartás 12 hónapra eső utazási kiadása	78.196 Ft
1 háztartásra jutó belföldi utazási költség	43.477 Ft
1 belföldön utazással töltött éjszaka költsége az összes résztvevőre	5.671 Ft

Megvizsgáltuk azt is, hogy melyik turisztikai régióba utaztak a válaszadók (5. ábra). Az utazások több mint negyede, 27%-a a Balaton turisztikai régióba irányult. A Budapest-Közép-Dunavidék és az Észak-Magyarország turisztikai régió az utazások 15-15%-ának volt a helyszíne. A Tisza-tó régióba mindössze az utak 2%-a irányult.

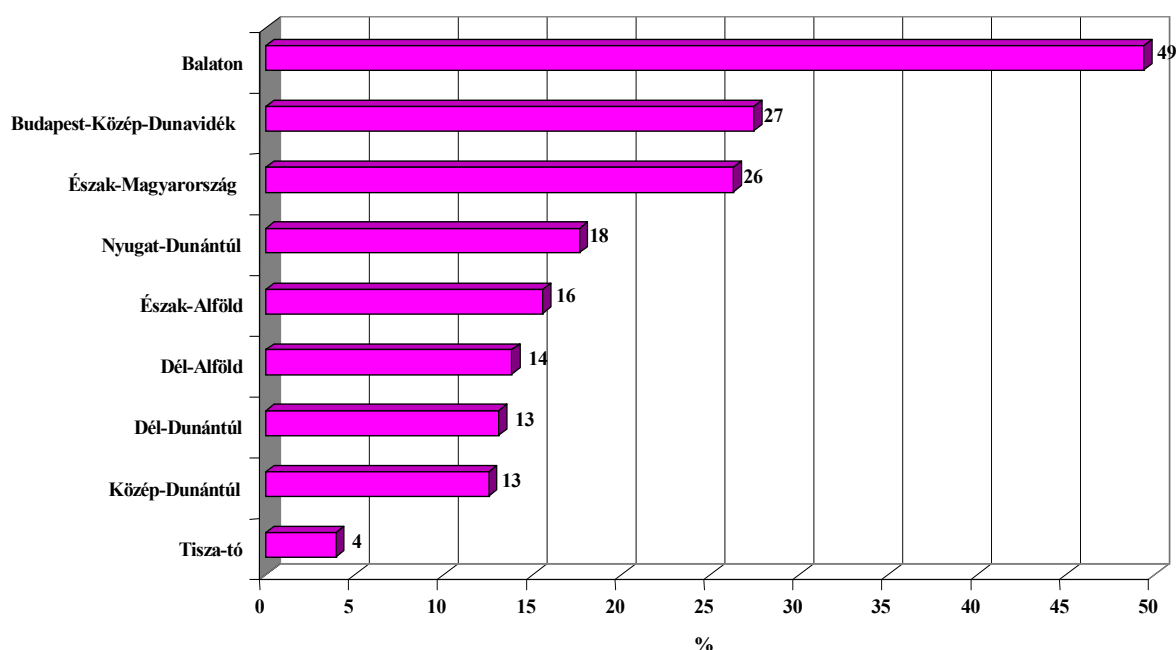
5. ábra

N=2852

Ha a vizsgált háztartásokra vonatkoztatjuk az eredményeket, azt állapíthatjuk meg, hogy a háztartások közel fele, 49,4%-a szervezett legalább egy utazást a Balaton régióba (6. ábra).

Az adott régióban utazási céllal megfordult háztartások aránya az utazók között

N=556

A főutazások jellemzői

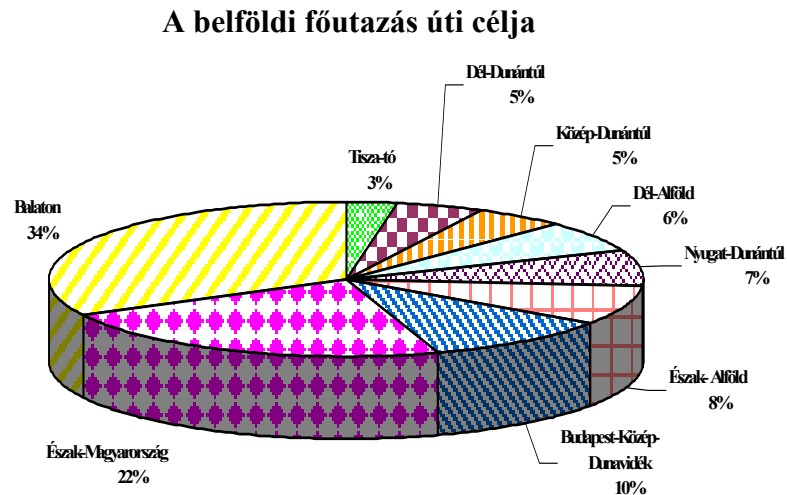
A vizsgált időszakban (2002 októbere és 2003 szeptembere között) a megkérdezettek 50,7%-a állította, hogy volt a háztartásban főutazás, vagyis az utazások közül ki tudott választani egy különlegesen fontosat. A főutazások 69%-a (349 utazás) belföldi volt. Belföldi főutazáson az átlagnál magasabb arányban vettek részt

- az Észak-Alföld gazdasági régió lakói (80%),
- a legfeljebb szakmunkás végzettségűek (80% felett),
- a kisgyermekes családok (75%),
- az átlag alatti jövedelműek (85%),
- a 60 év felettek (77%)
- a városokban (76%) és községekben (75%) lakók.

Jellemzően tehát a fenti szegmensek azok, akik belföldi és nem külföldi utat tekintettek főutazásnak.

A belföldi utazások résztvevői (349 fő) közül legtöbben a vizsgált időszakban is a Balaton turisztikai régiót részesítették előnyben, a hazai főutazások 33%-ának ez volt az úti célja (7. ábra). A második leggyakoribb úti cél az Észak-Magyarország turisztikai régió, az utazások 22%-ával.

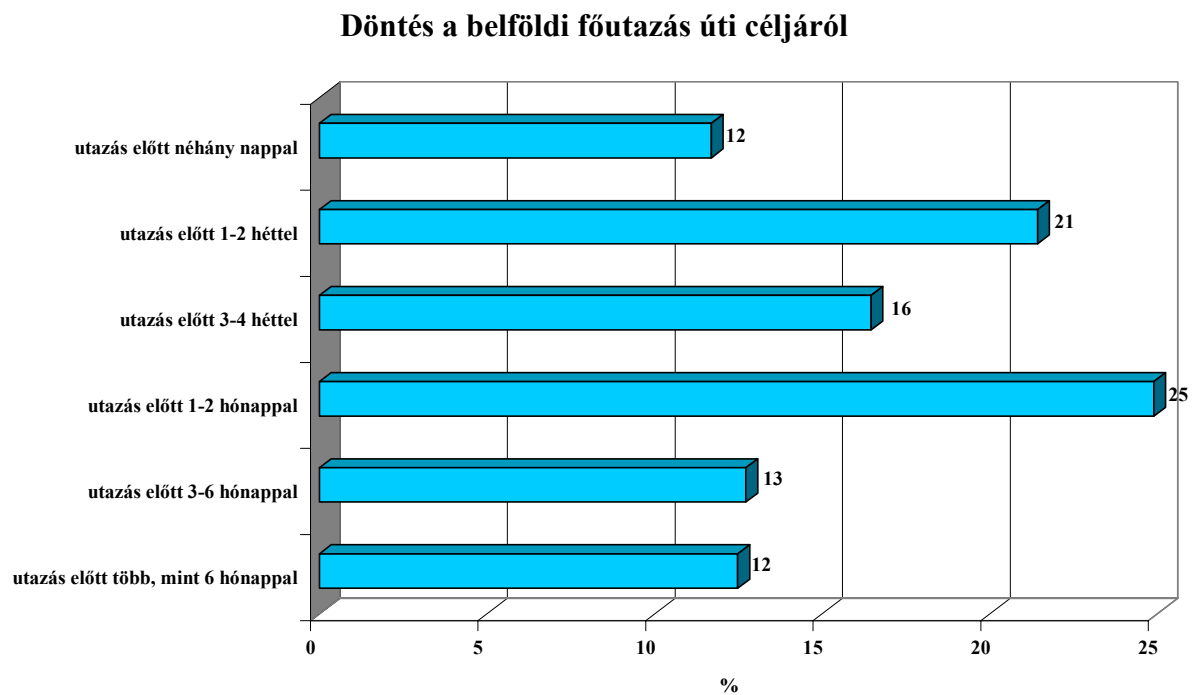
7. ábra

N=349

A belföldi főutazások desztinációja és a lakóhely szoros kapcsolatban van, a Balaton régió általános kedveltsége mellett a leggyakrabban a lakóhely közelében található turisztikai régiókat részesítették előnyben a megkérdezettek.

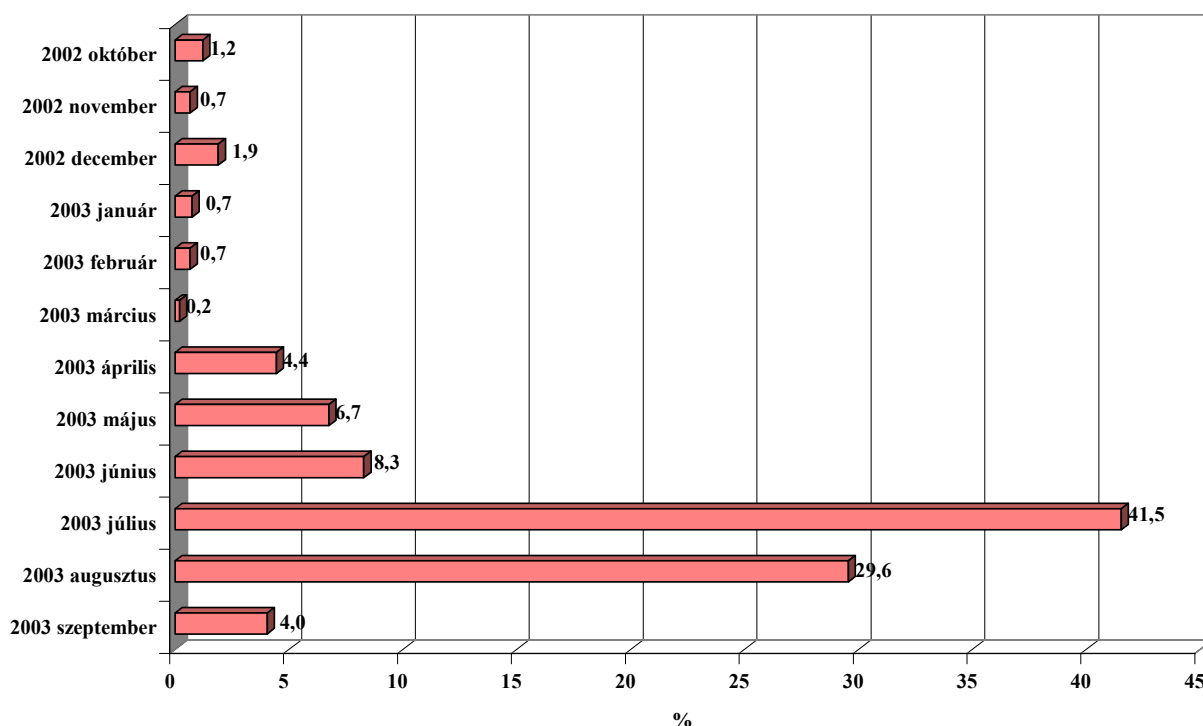
A főutazás úti céljáról a megkérdezettek 25%-a 1-2 hónappal az utazás előtt döntött (8. ábra). Ennél hamarabb hozott döntést 25%, míg 50% maximum egy hónappal az utazás előtt döntött, azaz a helyszín kiválasztása jellemzően meglehetősen közel esik az utazás idejéhez.

N=505

A belföldi főutazások 79%-a esett a nyári szezonra (9. ábra). Kiemelkedő a július szerepe, a főutazások 42%-a ekkor volt. Figyelemre méltó, hogy az előszezonban hónapról hónapra emelkedett a főutazások száma, míg az utószezonban zuhanásszerűen csökkent.

A belföldi fűutazások időpontja

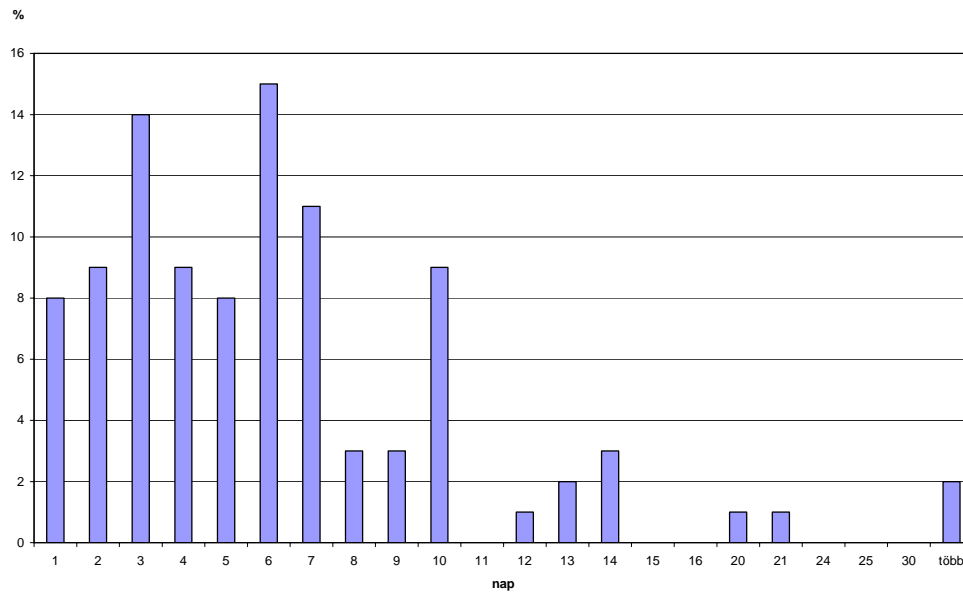

N=507

Azok, akik nem nyáron vettek részt fűutazáson, a legtöbbször családi, anyagi okokkal és a munkahelyi elfoglaltsággal magyarázták, hogy más évszak mellett döntöttek. A megkérdezettek hatoda azonban azért nem a nyári szezonban megy fűutazásra, mert nem szeret akkor utazni.

A belföldi fűutazások átlagos hossza 9,6 nap volt (10. ábra). Az utazások többsége legfeljebb egyhetes: 73% maximum 7 éjszakát töltött utazással. Jellemzőek még a 10 napos és a kéthetes utak is.

A belföldi főutazások hossza

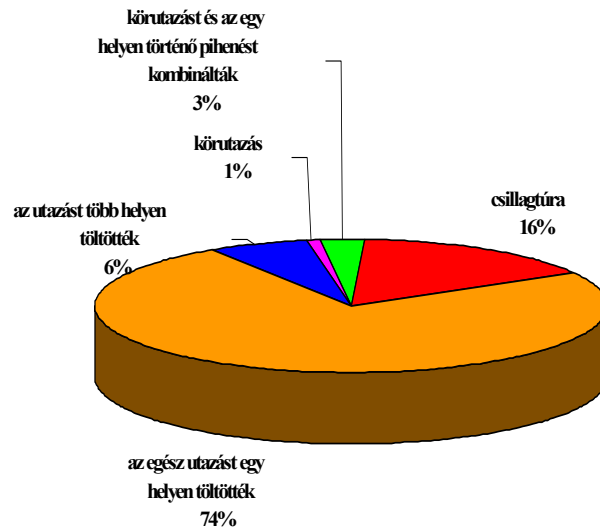
N=507

Egy belföldi főutazáson átlagosan 2,6 fő vett részt, azaz elmondható, hogy a főutazáson általában egy-egy család csaknem minden tagja részt vesz. A kétfős háztartásokból átlagosan 1,9, a három-négyfősökből 2,9, az ennél nagyobb háztartásokból 4 fő vett részt az utazáson.

Az utak 37%-a esetében további személyek is részt vettek a főutazáson. Jellemzően 1-2 további személlyel utaztak együtt a megkérdezettek, de 70 fős csoport is előfordult a mintában. Az együtt utazó nem háztartástagokat is figyelembe véve egy főutazáson átlagosan 4,7 személy vett részt.

A főutazások legnagyobb részében, 74%-ában az egész utazást egy helyen töltötték a résztvevők (11. ábra). A második legnépszerűbb formának a csillagtúra bizonyult, vagyis a szállás egy helyen volt, és innen tettek egynapos kirándulásokat (16%).

A belföldi főutazások jellege

N=506

Az úti cél eléréséhez a leggyakrabban (71%) személygépkocsit vettek igénybe (4. táblázat). Vonattal a főutazások 21%-ában, menetrendszerű busszal 13%-ában utaztak a válaszadók.

4. táblázat

Az úti cél eléréséhez használt közlekedési eszközök

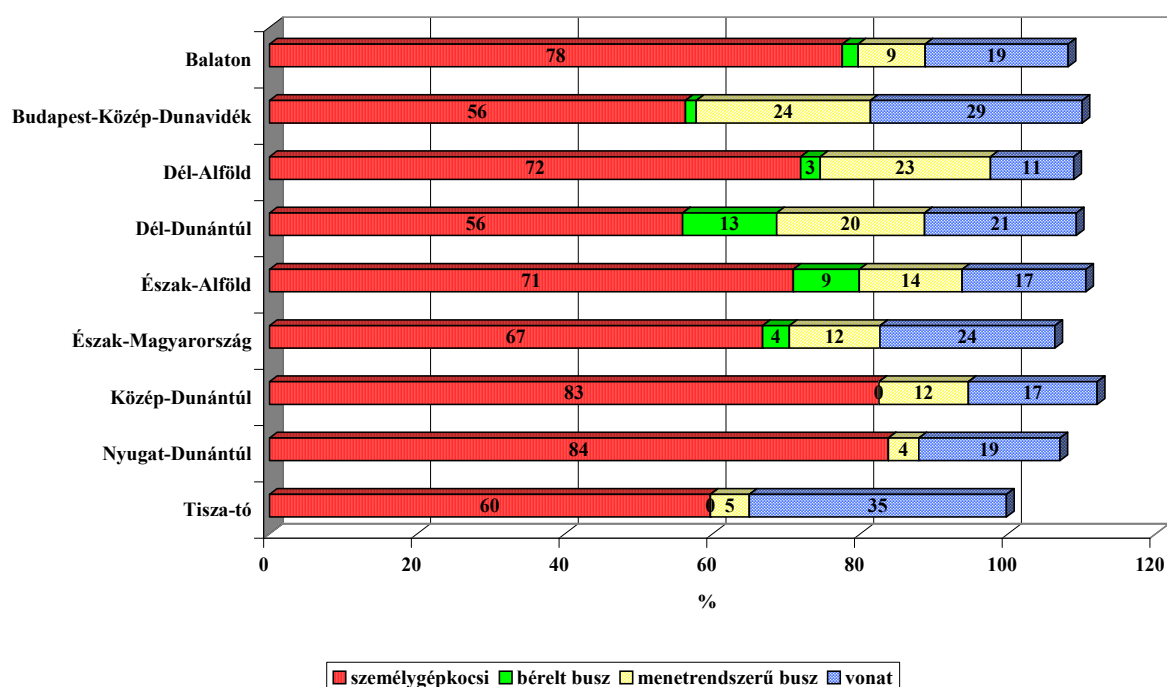
Közlekedési eszköz	%
személygépkocsi	71,2
vonat	20,9
menetrendszerű busz	12,8
bérelt busz	3,2
hajó	1,4
kerékpár	0,4
HÉV	0,8
autóstopp	0,5
egyéb	1,3

N=506

Különbségek az egyes belföldi régiókban lévő úti célok megközelítése között is megfigyelhetők (12. ábra). Menetrend szerinti busszal jóval magasabb arányban keresték fel a Közép-Dunántúl, a Dél-Alföld és a Dél-Dunántúl turisztikai régiókat, a bérelt busz szerepe a Dél-Dunántúl és az Észak-Alföld régió megközelítésében volt jelentős. Vonattal gyakrabban látogattak a Tisza-tó és a Budapest-Közép-Dunavidék turisztikai régiókba.

12. ábra

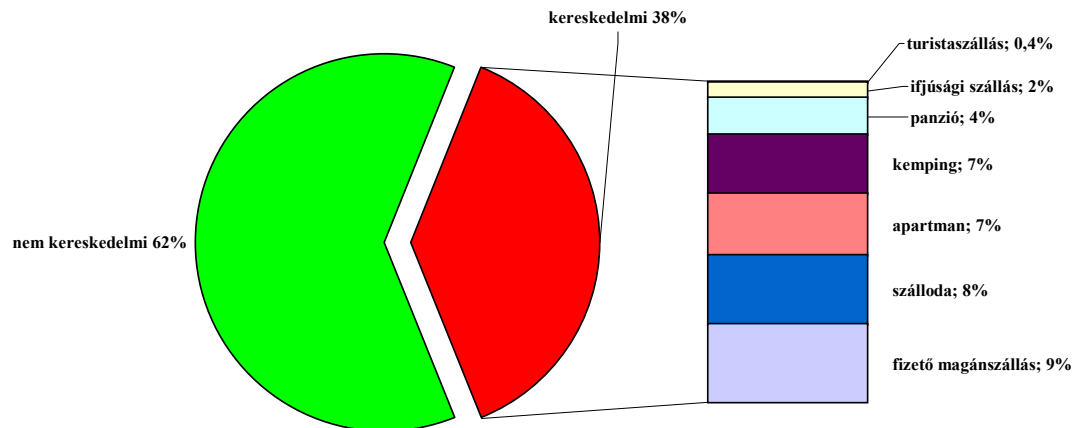
Az úti cél eléréséhez igénybe vett közlekedési eszköz a felkeresett turisztikai régió szerinti bontásban

N=506

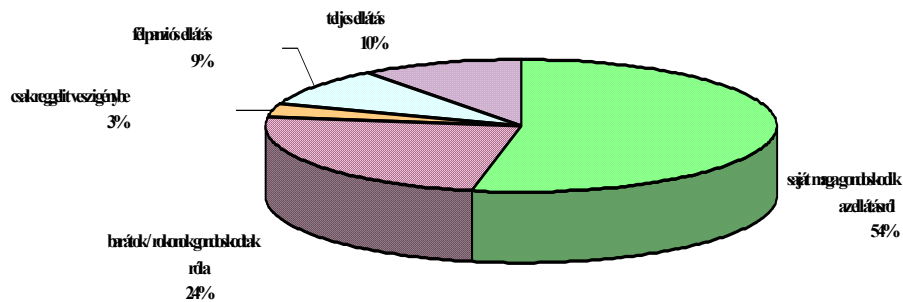
A főutazások 62%-ában az igénybevett szálláshely nem kereskedelmi szálláshely: 37% ingyenes rokon, baráti szállást vett igénybe, 12% saját telkére, nyaralójába, 11% vállalati üdülőbe ment, 1% pedig a vadkempingezést választotta (13. ábra). A Központi Statisztikai Hivatal által kereskedelmi és magánszálláshelyként nyilvántartott szálláshelyek (38%) közül a fizető magánszállás volt a legnépszerűbb (9%), ezt a szálloda (8%), a kemping (7%) és az apartman (7%) követte.

A belföldi főutazás során igénybe vett szálláshely típusa

A megkérdezettek fele (54%) saját maga gondoskodott ellátásáról, 24%-ról pedig a vendéglátóik (barátok, rokonok) gondoskodtak (14. ábra). Vendéglátóhelyi ellátást mindössze az utak 22%-ában vettek igénybe.

A belföldi főutazás során igénybe vett ellátás típusa

N=507

Az utak 97%-a saját, illetve a család, barátok, ismerősök szervezésében valósult meg. 10% esetében munkahely, iskola, egyesület szervezte az utat. Belföldi út esetében mindössze az utak 3%-ánál volt az utazási irodának szerepe.

A belföldi utazások során leggyakrabban végzett tevékenység a pihenés volt, 91% válaszolt így (5. táblázat). A megkérdezettek jellemzően négyféle tevékenységet végeztek.

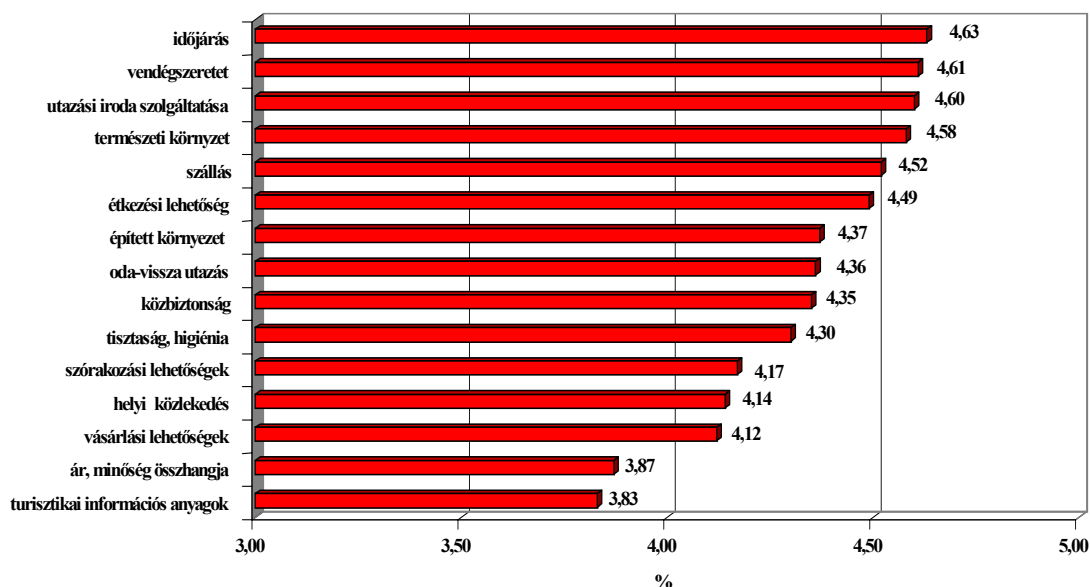
A belföldi fűtazás során végzett tevékenységek rangsora (%)

Pihenés	90,7
Strandolás, fürdőzés	60,5
Természeti látnivalók megtekintése	36,7
Rokonok, ismerősök felkeresése	29,7
Vásárlás	25,5
Műemlékek meglátogatása	22,4
Gyógyfürdő, kezelés igénybe vétele	17,7
Szórakozás, diszkó, tánc	16,4
Múzeumlátogatás	14,8
Kulturális rendezvények meglátogatása	12,5
Vízisport	11,8
Helyi ételek megkóstolása, borkóstolás	10,5
Hobby tevékenység	10,4
Kerékpározás	7,2
Népi kulturális örökség megtekintése	6,6
Kertészkedés, kerti munka	6,5
Világörökség megtekintése	4,8
Egyéb sport	3,7
Wellness szolgáltatás igénybe vétele	3,7
Színház, opera, hangverseny látogatás	3,0
Lovaglás	1,1
Golf	0,6
Egyéb üzleti tevékenység	0,5
Konferencián, incentive úton részvétel	0,4
Nyelvtanulás, nyelvgyakorlás	0,3
Tanulás, szakmai tábor, tanfolyamon	0,2

N=505

A megkérdezettek az utazásokkal jellemzően nagyon elégedettek voltak, a vizsgált 15 tényezőtől mindössze két tényezőre adtak négyes alatti átlagosztályzatot a válaszadók az ötos elégedettségi skálán (15. ábra).

Elégedettség a belföldi főutazás egyes tényezőivel

A főutazás úti céljáról előzetesen és az utazás közben egyaránt a résztvevő háztartások 18%-a gyűjtött turisztikai információt. Azok, akik nem gyűjtöttek információt, arra hivatkoztak, hogy ők vagy az együtt utazó társaság más tagjai korábban jártak ott és ezért az információ rendelkezésükre állt.

Az utazás során tájékozódók legfontosabb információforrását a prospektusok és térképek jelentették (6. táblázat).

6. táblázat

A belföldi főutazás során igénybevett információforrások rangsora

Információforrás	%
Prospektusok	47
Térképek	40
Ott lakók	36
Korábban ott járt személyek	26
Útikönyvek	23
Saját korábbi tapasztalat	17
Internet	7
Tourinform iroda	6
Egyéb	10

Egy belföldi főutazás költsége egy főre átlagosan 24.991 Ft volt. Egy utazási napra átlagosan 4.514 Ft/fő költség adódott. Egy főutazáson átlagosan az étkezésre költöttek a legtöbbet a résztvevők, 17.655 Ft-ot, amely a belföldi főutazás összes útiköltségének 32%-át jelentette (7. táblázat).

7. táblázat

A főutazáson belüli költségek arányának átlagos alakulása a mintában

Költségnem	%
étkezés	32
szállás	21
szórakozás	18
közlekedés	15
vásárlás	11
utazási iroda csomagja	1
egyéb célok	1

2002 októbere és 2003 októbere között tehát a magyar háztartások 66%-a kirándult, 62%-a utazott és 51%-a vett részt főutazáson. A kirándulások 96%-a, az utazások 89%-a volt belföldi. A főutazások esetében a belföldi utak aránya 69% a. Minél fontosabb tehát az utazás a háztartás számára, annál inkább nő a valószínűsége annak, hogy a desztináció külföldi. A cikk következő részében ezeket a külföldi utazásokat mutatjuk majd be részletesebben.